

NIEUWSBRIEF NR. 12

Proefboerderij voor agrarisch natuurbeheer – Projectvoorstel

Wierde & Dijk heeft een plan opgesteld voor het opzetten van een proefboerderij voor agrarisch natuurbeheer. Het plan zal in 2007 verder worden uitgewerkt en ingediend bij het Waddenfonds. Wierde & Dijk wil op 4 of 5 bestaande bedrijven onderzoek laten uitvoeren. Het onderzoek zal zich specifiek richten op de natuurwaarden van het noordelijk kustgebied.

De rietzanger in volle glorie op zijn favoriete plek.

Dit project van Wierde & Dijk richt zich op kennisverwerving door het uitvoeren van onderzoek, voorlichting en advisering en een duurzame verankering van het agrarische natuurbeheer in de bedrijfsvoering. Wierde & Dijk wil voor dat doel niet een complete boerderij opzetten, maar het onderzoek laten uitvoeren op bestaande boerderijen bij wijze van neventak. Daarmee worden hoge investeringen voorkomen. Bovendien vindt het onderzoek dan plaats op meerdere locaties in de streek. Dat biedt voor de verspreiding van kennis en voor de adviesfunctie ook duidelijk voordelen. Bij de uitvoering van het project zullen onderzoeksinstellingen, provincie en

organisaties op het gebied van de landbouw en natuurbescherming nauw betrokken worden. Het project heeft een looptijd van 10-12 jaar en past uitstekend bij de doelstellingen van het Waddenfonds.

Wierde & Dijk heeft zich laten inspireren door een vergelijkbaar project in Engeland (Hope Farm). Deze proefboerderij is opgezet door de Engelse vogelbescherming. In Nederland is bij diverse instellingen ook onderzoek verricht op het gebied van het agrarische natuurbeheer. Reden om het onderzoeksproject te starten is de specifieke aard van de natuurwaarden in ons gebied. Er blijken nog forse lacunes te zijn in onze kennis. De resultaten kunnen van betekenis zijn voor het gehele noordelijke kustgebied. Bovendien vinden bij Wierde & Dijk al een aantal projecten plaats waarvoor onderzoek wordt uitgevoerd (duoranden, Kaantjes en Raandjes). Het agrarische natuurbeheer kan in betekenis nog sterk toenemen, maar dan is de beschikbaarheid van kennis een belangrijke factor. Het onderzoek kan bijdragen aan het herstel van natuurwaarden die, zo blijkt uit provinciaal onderzoek, de laatste tientallen jaren sterk achteruit zijn gegaan.

Het projectvoorstel is inmiddels door de provincie opgenomen in de indicatieve lijst van projecten voor het Waddenfonds. Dit fonds is door het rijk ingesteld om de komende twintig jaar investeringen te financieren in het waddengebied. Het gaat dan om natuur, landschap, toerisme en economische bedrijvigheid.

Pet

Agrarisch natuurbeheer haalde de kranten de afgelopen maanden. Eerst de Grauwe Kiekendief die voor het eerst in Noord-Groningen gebroed heeft. Goed nieuws! Maar enkele weken daarna is het andere koek. Een grote kop 'Bescherming weidevogels verlakkerij' trekt mijn aandacht. En als ik dat 's morgens lees, dan moet ik wel even twee keer in de ogen wrijven.

Want de term 'verlakkerij' past niet bij de weidevogelbescherming die ik ken. Ik denk aan een groep mensen die zich volop inzet voor het weidevogelbeheer. Enthousiastelingen die zelfs tijdens het kunstmeststrooien voor ieder nest van de tractor stappen en ieder nest – stuk voor stuk – met de eigen pet beschermen. En als ik dan zo'n kop in de krant zie en verder lees, dan word ik boos. Boos dat er weer zo'n negatief beeld wordt neergezet.

Binnen het bestuur praatten we hier over door. We willen de kritiek niet negeren, we willen hier wat mee doen. We willen graag inhoudelijk en opbouwend over de kritiek doorpraten. Ook willen we horen hoe het anders en beter kan. Want dat het beter kan, daarvan zijn ook wij overtuigd.

We hebben een aantal mensen met een heel eigen mening over weidevogelbeheer uitgenodigd, ook mensen die met hun mening de krant hebben gehaald. Een aantal van hen heeft al toegezegd dat ze komen. Ze willen graag met ons in gesprek gaan. Hier zijn we blij mee! En al moet het gesprek nog plaatsvinden, alleen al hun positieve reactie is eigenlijk best wel goed nieuws.

Ale Havenga

Start 6 november Boerenervencursus

Landschapsbeheer
Groningen en Wierde & Dijk
organiseren dit jaar samen

Landschapsbeheer Groningen

de cursus Boerenerven. De praktijkgerichte cursus is bedoeld voor eigenaren die verantwoord aan de slag willen met onderhoud en inrichting van hun boerenerv. Wat zijn de problemen voor nog in bedrijf zijnde boerderijen en hoe gaat de particulier om met de enorme lap grond rondom zijn woonboerderij?

De cursus bestaat uit 3 theorieavonden, een excursie en een werkdag. Onderwerpen die aan de orde komen zijn: historie van het boerenerv, actuele situaties, het maken van een schets van eigen boerenerv, eventuele problemen inventariseren en oplossingen bespreken, elementen van erfbeplanting (bijvoorbeeld: windsingel, laanbomen, hagen en boomgaard), het werkplan en subsidiemogelijkheden. Er wordt gebruik gemaakt van het boek 'Basiscursus Boerenerven' aangevuld met relevante informatie voor de regio. Tijdens de excursie worden diverse boerenerven bezocht. Op de werkdag worden in de praktijk verschillende werkzaamheden bekeken en uitgevoerd, o.a. het snoeien en aanplanten van bomen. De cursus wordt georganiseerd in

samenwerking met Heilien Tonckens, deskundige van boerenerven. De kosten zijn € 60,- inclusief

cursusmap, koffie en thee. De cursus wordt mede mogelijk gemaakt door de Nationale Postcodeloterij.

Data boerenervencursus 2006

Theorie: maandag 6, 20 en 27 november van 19.30 – 22.00 uur (te Weheden Hoorn)

Excursie: zaterdag 18 november van 9.30 – 15.30 uur

Werkdag: zaterdag 2 december van 9.30 – 14.00 uur.

Aanmelden en inlichtingen bij Jacobien Louwes, bereikbaar op 0595-401608/401504 of jacobien@wierde-en-dijk.nl of bij Stieneke van der Wal van Landschapsbeheer Groningen, bereikbaar op 050-5345199, of info@landschapsbeheergroningen.nl.

SAN: Weidevogelbescherming

Nu het nestseizoen alweer geruime tijd achter ons ligt, is het tijd voor evaluatie. Op 10 juli bespraken 35 boeren en vrijwilligers hun ervaringen van het gelopen seizoen. Ook hebben zij gebrainstormd over de vraag hoe we meer nesten kunnen krijgen en hoe we kunnen realiseren dat meer kuikens vliegvlug worden. Alle ideeën zijn doorgespeeld naar de 'SAN- denktank'. De denktank gaat deze ideeën vertalen in concrete praktijkproeven. Zo gaan we bijvoorbeeld kijken of we door het uitstrooien van stro in de winter, meer Kievitsnesten kunnen krijgen.

Op woensdag 15 november is de volgende bijeenkomst van de SAN. Op deze avond worden de resultaten van het nestseizoen besproken. We spreken dan vooral over het aantal nesten, de soorten en ontwikkelingen daarin. In totaal zijn er minimaal 580 nesten gevonden en beschermd, hiervan is 77% uitgekomen. 16% van de gevonden nesten is gepredeerd (bij het schrijven van dit artikel was 85% van de gegevens verwerkt). Voor de evaluatiebijeenkomst ontvangen deelnemers en vrijwilligers een uitnodiging. Ook andere geïnteresseerden zijn deze avond van harte welkom. Aanmelding vooraf is niet nodig.

Deze avond vindt plaats in Café Hoornstertil te Wehe den Hoorn, de avond start om acht uur. Meer informatie hierover geeft projectcoördinator Anita Jongman (Anita@wierde-en-dijk.nl) of 06 25077 436).

SAN: Instappen is niet meer mogelijk

De SAN-regeling (Subsidieregeling Agrarisch Natuurbeheer) wordt niet gecontinueerd. Dat heeft minister Veerman onlangs bekend gemaakt. Bestaande contracten lopen wel door: de 32 deelnemers binnen Wierde & Dijk vallen daardoor nog tot eind 2010 onder deze regeling. Het is echter niet meer mogelijk om nieuw in te stappen.

De SAN valt per 1 december onder de verantwoordelijkheid van de provincies. De provincie Groningen heeft aangegeven dat ze andere beheerspakketten gaat ontwikkelen. De Provincie wil dat gaan doen in nauwe samenwerking met de Agrarische natuurverenigingen en de natuurbeschermingsorganisatie.

Zonnige heropening van de Landloop

Een cisterciënzer monnik sprak op zaterdagmiddag 15 juli ruim vijftig belangstellenden toe. Hij nam hen in zijn verhaal mee naar zo'n duizend jaar geleden. Hij schetste hoe dit land er toen uitzag en verhaalde over de rol die monniken hebben gespeeld bij het beschermen van dit land en haar bewoners.

Hanny Hiddema opende de uitgebreide wandelroute daarna officieel. Zij bedankte met name de landeigenaren/gebruikers, het Groninger Landschap en het waterschap Noorderzijvest die het mogelijk maken dat deze wandelroute langs boeren-

land kan voeren. Met de onthulling van een vernieuwd informatiebord werd de route voor geopend verklaard.

Ruim vijftig wandelaars maakten daarna de wandeltocht. Onderweg waren er voor hen spelt-pannenkoekhapjes en streeksappen.

Wandelroute 'Landloop' bij Wierhuizen-Pieterburen door Hanny Hiddema geopend.

'Onze' Kiekendief

Dit voorjaar heeft een paartje grauwe kiekendieven in Noord Groningen gebroed. Het is het eerste broedgeval van deze zeldzame roofvogel sinds 1993. De komst van deze bijzondere vogel lijkt verklaarbaar door de aanleg van duoranden en akkerranden in de noordelijke kustpolders.

FOTO: ERIK SCHOTHORST

Merel wordt geringd...

Het verhaal van de Noord-Groninger kiekendief begint half juni. Toen werd door een lid van de 'werkgroep Grauwe Kiekendief' een volwassen mannetje gezien langs de kwelders van de Noordkust. Het mannetje was later in gezelschap van een vrouwtje en een mannetje van een jaar oud. Enkele dagen later werd het volwassen mannetje opnieuw gesignaleerd. Andere leden van de werkgroep zijn hierover geïnformeerd. Op 23 juni is door een aantal vogelvrijwilligers gepost op verschillende plekken bij de zeedijk. Zij hebben gezien dat het mannetje de gevangene prooi overdroeg aan het vrouwtje. Dit duidde op een broedgeval!

In de weken daarna hebben leden van de werkgroep Grauwe Kiekendief bijna

FOTO: JEROEN MINDERMAN

...en door haar naamgenootje weer losgelaten in de natuur.

dagelijks gepost om het ouderpaar te observeren. Op 1 juli is vastgesteld in welk perceel het nest zich bevond en op 19 juli is het nest daadwerkelijk gevonden. Dat was net op tijd, want het eerste jong fladderde al rond het nest. Nu konden de jongen op één na nog gevangen worden om ze te ringen. Een week later is ook het vrouwtje gevangen, ook zij werd geringd. Het is een gewoonte om de vogel een mensennaam te geven. Het is 'Merel' geworden, naar de dochter van een van de vogelvrijwilligers. Merel heeft ook zelf vaak bij het nest van 'Merel' gepost.

De komst van het paartje grauwe kiekendief lijkt verklaarbaar door de fauna- en duoranden in dit gebied. Door de aanleg van deze randen komen er onder

andere meer muizen, het hoofdvoedsel van de Grauwe Kiekendief. Wierde & Dijk is blij met de komst van deze roofvogel. Noord-Groningen heeft er hierdoor weer een stukje biotoop bij.

Met Merel gaat het ondertussen hartstikke goed. Zij heeft een zender meegekregen, waardoor de werkgroep haar gedrag kan volgen. Begin september is Merel gesignaleerd in Afrika, zij arriveerde daar als eerste van alle Groninger kiekendieven. Eerst is ze gezien in het grensgebied van Marokko en Algerije, begin oktober was ze in het zuiden van Mauritanië. Nu is het afwachten wat zij volgend jaar gaat doen. Komt ze terug in Noord Groningen? We wachten het af!

De **grauwe kiekendief** staat op de rode lijst, de lijst van bedreigde vogelsoorten. Vorig jaar waren er in Nederland slechts 40 broedparen, waarvan dertig in het Oldambt. De roofvogel broedt in Nederland en overwintert in Afrika. Na jaren van achteruitgang verscheen de grauwe kiekendief in de jaren negentig weer in het Oldambt. Vanuit dit gebied lijkt de roofvogel nu de overstap te maken naar ander delen van Noord Nederland. Meer informatie over de Grauwe Kiekendief is te lezen op www.grauwekiekendief.nl. Onder 'nieuws' is hier ook het hele verhaal rond Merel en haar jongen te lezen.

Donderdag 9 november 2006 Informatieve avond over Wierden

Donderdag 9 november staan de Groninger wierden centraal. Provinciaal archeoloog Henny Groenendijk zal vertellen over het belang van archeologische vondsten in wierden. Hij kijkt daarbij naar de wierden in de gehele provincie, niet alleen de afgegraven wierden van Leens en Ezinge. Jan Enne Haack van Natuurboerderij Lammerburen zal vertellen over de wierde op zijn bedrijf. Zowel de historie als de huidige wijze van beheer zal hij belichten. Ook heeft hij het plan om een nieuwe wierde te gaan aanleggen. Zowel Henny Groenendijk als Jan Enne Haack zijn bezielde vertellers en hebben allebei een grondige kennis van zaken. Het belooft een zeer interessante avond worden!

Iedereen is deze avond van harte welkom! Aanmelding vooraf is niet nodig. Deze avond vindt plaats in Café Hoornsteril, Mernaweg 60 te Wehe den Hoorn, aanvang 20 uur.

U krijgt hiervoor geen losse uitnodiging, dus schrijf het in uw agenda!

Perceelsranden landelijk in beeld

Nergens is het landschap zo nadrukkelijk door de mens vormgegeven als in Nederland; zonder de mens zou de helft van ons land niet eens bestaan. Eeuwenlang was er in dat kleinschalige cultuurlandschap ook ruimte voor de natuur. In de twintigste eeuw zijn door schaalvergroting en intensivering veel landschapselementen en daarmee ook natuurwaarden teloor gegaan.

Een sloot met overjarig riet: één van de vormen van perceelsranden.

Op initiatief van de Vereniging Nederlands Cultuurlandschap verscheen een ambitieus plan: een deltaplan voor het landschap. Het plan zet in op renovatie van het landschap door perceelsranden te accentueren. Hierdoor kan

natuur zich weer ontwikkelen en neemt de schoonheid van het landschap toe. Het plan wordt gesteund door 34 organisaties, zoals ANWB, LTO Nederland, Vogelbescherming, Natuurlijk Platteland Nederland en vele meer.

Uitgangspunt is het behoud van de landbouw als belangrijke produc-

tiesector. De agrarische bevolking moet in staat worden gesteld naast voedselproductie ook landschap te maken. Gekozen wordt voor het accentueren van perceelsranden. Daar is het landbouwkundige gebruik het minst efficiënt, zij dragen sterk bij aan de landschapsbeleving en de biodiversiteit is daar het grootst.

Perceelsranden bieden ook mogelijkheden om de toegankelijkheid van het landschap te vergroten middels wandelen en fietspaden. In een rekenvoorbeeld wordt uitgegaan van 5 meter brede randen die landsdekkend worden gerealiseerd. Voor de kosten van aanleg en onderhoud wordt geschat dat 1/2% van de rijksbegroting jaarlijks nodig is. Daar tegenover staan onder andere grote meeropbrengsten in de recreatiesector. Het legt bovendien een door een breed publiek gewaardeerde taak bij de landbouw: de levering van een groene dienst die zijn weerga niet kent.

Het plan sluit aan bij activiteiten die Wierde & Dijk al onderneemt. In ons gebied zal het vooral gaan om rietsloten, randenbeheer in de vorm van bijvoorbeeld bloemrijke akkerranden en plaatselijk beplantingen zoals we die vroeger gekend hebben.

Schouwen verloopt volgens plan

Sinds dit jaar heeft Wierde & Dijk een officiële schouwcommissie. Met het schouwen kijk je of alle deelnemers zich houden aan de regels en eisen die gesteld zijn binnen een project. Binnen Wierde & Dijk gebeurt dit voor twee projecten: de SAN (weidevogelbescherming) en het project Akkervogels (duoranden en leeuwerikvlakken). Een goede schouw is belangrijk. Hiermee laat Wierde & Dijk aan de subsidieverstrekters zien dat de gemaakte afspraken worden nagekomen.

De schouwcommissie heeft drie leden: Ale Havenga, Bob van den Brink en Gert van Wijk, zij werken sinds deze zomer met een schouwplan. In dit plan staat precies omschreven hoe de schouw moet worden uitgevoerd; welke zaken moeten worden beoordeeld en hoe dit geregistreerd moet worden. De schouw wordt daardoor objectief en worden geen zaken vergeten. Het schouwplan is geschreven door Bob van den Brink. Bob: 'Je leest wel eens stukjes in de krant die aangeven dat agrarisch natuurbeheer onvoldoende resultaat zou boeken. Ik geloof dat niet. Juist boeren kunnen heel veel voor de natuur betekenen. Maar je moet wel aantonen dat de geldstromen goed worden besteed. Door planmatig te schouwen en ook alles goed te registreren kunnen we dat aantonen. Overigens hanteren wij de schouw niet om de leden te controleren. Daarvoor zijn officiële instanties als de AID bevoegd. Natuurlijk hopen we met onze schouwgegevens wel het belang van de deelnemers te dienen als er eventueel problemen ontstaan. Noem het maar een 'second opinion'. En als wij iets constateren dat niet helemaal volgens de afspraken is, dan gaan we in overleg met de betrokken grondeigenaar om te bekijken hoe de afspraken alsnog nagekomen kunnen worden. Alles wat we dit jaar hebben gezien leggen we vast in één verslag. Op een paar kleine dingetjes na zag het er dit jaar allemaal overigens prima uit.'

Contactpersonen Wierde & Dijk

- Ale Havenga, tel. (0595) 528233
ale@wierde-en-dijk.nl
- Anita Jongman, tel. (0595) 571466
anita@wierde-en-dijk.nl
- Fred Bosman, tel. (0595) 433002
fred@wierde-en-dijk.nl
- Ineke Arends, tel. (0595) 572875
ineke@wierde-en-dijk.nl
- Jacobien Louwes, tel. (0595) 401504
jacobiens@wierde-en-dijk.nl

Postadres

Postbus 25, 9965 ZG Leens
E: *info@wierde-en-dijk.nl*
W: *www.wierde-en-dijk.nl*

Colofon

De Nieuwsbrief Wierde & Dijk is een uitgave van de vereniging voor agrarisch natuur- en landschapsbeheer Noord-Groningen. Nummer 12, oktober 2006.
Redactie: PR-commissie Wierde & Dijk
Vormgeving: Klaas Maat, Ezinge
Druk: De Marge, Groningen